

ארבע נקודות לשבוע הקרוב | 23.8.20 רגע לפני פתיחת שנת הלימודים

במקום לעסוק בשנת הלימודים שתיפתח בעוד שבוע ועדיין לא ברור איך תיראה, יצטרכו אזרחי ישראל להעביר את היומיים הקרובים בציפייה לבשורה – כן או לא בחירות. המאבק הזה לא יפתור את השאלה מי הילדים והילדות שיוכלו לקחת חלק בשנת הלימודים הקרובה ואת מי היא תדחק אחורה, אבל אלה הנושאים שצריכים לעמוד במרכז סדר היום בשבוע שלפני ה-1 בספטמבר, כפי שניכר בסדר היום של ועדות הכנסת השבוע. אנחנו מזמינים אתכם לעשות שימוש בנקודות הבאות ובחומרים המצורפים.

1. שנת לימודים לכולם במקום לחזקים בלבד: שנת לימודים שתתקיים בתנאי למידה מרחוק או באופן חלקי היא אחד המנגנונים הצפויים להעמיק את אי-השוויון בעקבות משבר הקורונה. ועדות החינוך והקורונה יקיימו השבוע (שני, 11:00) דיון מעקב משותף בנושא מתווה משרד החינוך לפתיחת שנת הלימודים. ביום שלישי (11:30) תדון ועדת החינוך בתלמידי חינוך מיוחד המשולבים במסגרות חינוך רגילות. הסתמכות על למידה מרחוק בלי להבטיח אמצעים טכנולוגיים מתאימים ל-100% מילדי ישראל, המשך גבייה של תשלומי הורים ואי-ההתאמה של תנאי הלמידה בבתי הספר לילדי החינוך המיוחד המשולבים בהם (בניגוד לאלה הלומדים בחינוך המיוחד שממשיך כרגיל) – כל אלה חותרים תחת חוק חינוך חובה ומסכנים את עתידם של הילדים המשתייכים לשכבות המוחלשות ולאוכלוסיות שדורשות מענה ייחודי. [בתוכנית שכתבנו](#) מוצגים צעדי מניעה שאפשר להפעיל כבר עכשיו, לפני שיהיה מאוחר מדי.

2. השקעה ציבורית במקום תשלומי הורים: ביום שני ידונו גם הוועדה לביקורת המדינה (9:00) וגם ועדת החינוך (13:00) בתשלומי הורים במערכת החינוך. זהו ריטואל שנתי שבו ועדת החינוך מתכנסת, דנה ולבסוף מעניקה אישור למנגנון שחותר תחת יסודות החינוך הציבורי ומעמיק את אי-השוויון במערכת החינוך. ההשלכות הרסניות: בשבע השנים האחרונות גדלו תשלומי הורים בישראל ב-35% והם עומדים כיום על כ-4.6 מיליארד שקלים בשנה. החלופה היא לקיחת אחריות מלאה של המדינה על אותן "תכניות לימודים נוספות" ו"שירותים מרצון" המשולמים היום על-ידי ההורים, באמצעות הגדלת תקציב החינוך – מהלך נחוץ ואפשרי שצריך להיות חלק מהגדלת ההשקעה במערכות החברתיות שלנו. בניגוד לאגדה שנשמעת לעתים בשיח הציבורי לפיה תקציב החינוך בישראל גדול ואפילו גדול מדי, ההוצאה לתלמיד בישראל עדיין מפגרת ב-18% מאחורי הממוצע במדינות המפותחות (לפי "מבט לחינוך 2019" של ה-OECD). כפי שמציין בנק ישראל בדוח מ-2018, ההוצאה לתלמיד שאכן גדלה בשנים האחרונות בסך הכול "שבה לרמתה בראשית שנות ה-2000, לאחר שנים שבהן הצטמצמה". 18 שנה של דריכה במקום מבחינת השקעת המדינה בחינוך. המגמה הזו היא שהכשירה את הקרקע לגידול החד בהוצאה הפרטית ובאי-השוויון בחינוך. חשוב לדעת ולהזכיר את הנתונים האלה, להצביע על הקשר בין הוצאה ציבורית נמוכה להוצאה פרטית גבוהה ולהציע דרכים להתיר אותו באמצעות לקיחת אחריות של המדינה.

3. חוק חינוך חינוך מגיל 0 במקום פתרונות של טלאי על טלאי: כבר היום (9:00) דנה הוועדה לזכויות הילד בפתיחת שנת הלימודים במעונות היום ובמסגרות לפעוטות וביום רביעי (9:00) היא תקיים דיון מעקב בנושא חוק הפיקוח על מעונות יום. משבר הקורונה חשף את כשליהן של מסגרות הגיל הרך נטולות התקצוב והפיקוח הציבוריים, וכן את עומק הפערים בין היכולת להתנהלות מסודרת וליווי חינוכי מרחוק של ילדים והורים של המערכת הציבורית, לבין אוזלת היד של המסגרות לגיל הרך. ב-2012 אישרה הממשלה את חוק חינוך חינוך מגיל 3, וזה הזמן להשלים אותו באמצעות הקמתה של מערכת חינוך ציבורית לגילאי לידה עד שלוש – צעד שצפוי, לצד יתרונותיו החינוכיים הברורים, להביא להגדלה משמעותית של הצמיחה במשק בטווח הארוך כפי שמפרט [הנייר הזה שלנו](#).

4. להתכונן לשגרה ולא רק למשבר – חיזוק החינוך הממלכתי. בין אם הממשלה הנוכחית תמשיך לפעול ובין אם יתקיימו בחירות, החינוך הממלכתי בישראל ימשיך להיות היחיד מבין ארבעת זרמי החינוך שסדר יומו ותכני הלימוד בו נתונים לשינויים תדירים ונטולי עקביות, בהתאם לזהות השר שעומד בראש משרד החינוך ולאיינטרסים שונים ומשונים. הקמת מועצת חינוך ממלכתית שתשתווה בסמכויותיה למועצת החמ"ד (הזרם הממלכתי-דתי) תוכל לשים לזה סוף ולחזק את עמוד השדרה החינוכי של מערכת החינוך הגדולה ביותר בישראל. [תוכנית המדיניות](#) שכתב יותם ברום, עמית מחקר בקרן ומנכ"ל ארגון פנים – איגוד ארגוני יהדות ישראלית, מראה כיצד יכולה מועצה כזו, למשל, לקדם את גיבושה של זהות יהודית תרבותית כבסיס משותף ולא מפלג.

אנו עומדים לרשותכם לשאלות, להרחבה ולעבודה משותפת,